

Udtryk, har kaldt den det „latinske Bæveri“ og har bragt det derhen til, at en heel Deel Medlemmer betragte de lærde Skoler som et Slags Usferød. Dette er en Opfindelse, som heller ikke er saa ganske ny; den findes allerede i Holbergs „Jeppe paa Bjerget,“ hvor man taler om at væbe Lærred og væbe Latin som to Ting, der ere omtrent fideordnede med hinanden; men det er mig dog umuligt at forestaae, hvorledes man for Alvor her kan tale om Industri. Jeg veed, at den ærede Rigsdagsmand betragter Theatret som en Art Hvalfisk, der skal løbe Kinen ud, og som, naar den har løbet Kinen ud, kan overlades til den private Virksomhed. Jeg veed, at den ærede Rigsdagsmand betragter Kunsten som en anden Art Industri, at han betragter det at male Billeder og saadant Noget som lidt finere, men ikke meget finere, end at male Bægge og Tappeter, og jeg veed, at den ærede Rigsdagsmand i Thorvaldsens Museum kun seer et Slags fiint Tivoli. Jeg veed ikke, om det virkelig er et Udtryk for hans inderste Overbeviisning, eller om det kun er en af de stærke Bendinger, hvori han undertiden ynder at tilkæde sine Tanker; men under alle Omstændigheder ligger der i alle disse Udtalelser en Grundanskuelse, imod hvilken det altid bør være Pligt bestemt og kraftigt at optræde, Anskuelser, som man i Sandhed ikke hæver sig selv ved at slutte sig til eller dele. Dersom man vil sige, at Skolerne ere en Industri, hvorfor siger man da ikke f. Ex. ogsaa, at Frederiks Hospital er en Industri, det staaer jo ligeledes paa Finansloven? Er det da ikke en Industri at producere sunde Mennesker ud af syge; skulle vi ikke ogsaa opgive dette og lade det gaae over til privat Virksomhed som Noget, der ikke kommer os ved? Og nu Kirken, er det ikke ogsaa lige saa godt en Industri som Skolerne; man producerer Prædikener og Barnebaab, man indlader sig overhovedet paa al det Slags Produktioner, og hvorfor ikke ogsaa lige saa godt kalde det en Industri som alledet? Men den vil den ærede Rigsdagsmand ikke give fra sig; tværtimod, da der forleden var Tale om det, sagde den ærede Rigsdagsmand:

maae vi bede om at faae det ind under Staten; ikke engang en særlig Fond ville vi have; nei, denne Industri ville vi forbeholde os selv og have under Rigsdagens Styrelse uden nogen som helst Indblanding af Andre. Men hvorfor beholde Kirken, naar Skolen skal skydes bort? Jeg kan virkelig ikke see, at der er nogen Overeensstemmelse mellem to saadanne Paastande. I de sidste Aar ere de lærde Skoler her i Landet blevne meget stærkt reducerede; dersom jeg ikke tager feil, er i Løbet af de sidste 40 Aar eller omtrent fra 1820 Skolen i Fredericia reduceret fra at være en Statsskole til at være en Privatskole, Skolerne i Raskov, Nyborg, Helsingør og Vordingborg ere fuldstændig ophævede; efter 1848 ere Skolerne i Slagelse og Kolding ligeledes fuldstændig ophævede; Skolen i Nøerne er rykket et Trin lavere ned i Rækken af lærde Skoler, saaledes at vi nu ere komne til, at der kun er tilbage i hele Kongeriget Danmark 15 lærde Skoler, af hvilke Sorø og Herlufsholm ere saa heldige at bære sig selv, ja den første endogsaa saa heldig at kunne bære endeel Mere end sig selv, og da de to, som jeg nylig nævned, nemlig Fredericia og Nøerne, staae paa det andet Trin, er der i Virkeligheden kun tilbage 11 lærde Statskoler i hele Kongeriget. Om dette er for Meget eller for Lidet, derom vil det vistnok være vanskeligt at tilbeibringe nogen Overeensstemmelse mellem de modstaaende Anskuelser; det kan være, at en eller anden Skole endnu kan nedlægges, men det er ogsaa muligt, at der kan trænges til een til; det er jo f. Ex. muligt, at man kan finde det rigtigt at opfylde et Løfte, der er givet, nemlig at Vestjylland ikke skulde være uden en lærd Skole. I alt Fald skjønner jeg ikke, at den stærke Nedgang, der har fundet Sted ved de lærde Skoler i de sidste 40 Aar, skulde indeholde nogen Opfordring til at gaae videre og nedlægge den Skole i Landet, der maaskee er i den mest blomstrende Forsatning, og som hører til dem, der mest tilfredsstillende arbeide paa saavidt muligt at opfylde det store Maal, der er sat de lærde Skoler. — Der gaaer igjennem den ærede Rigsdagsmands Udtalelser og igjennem